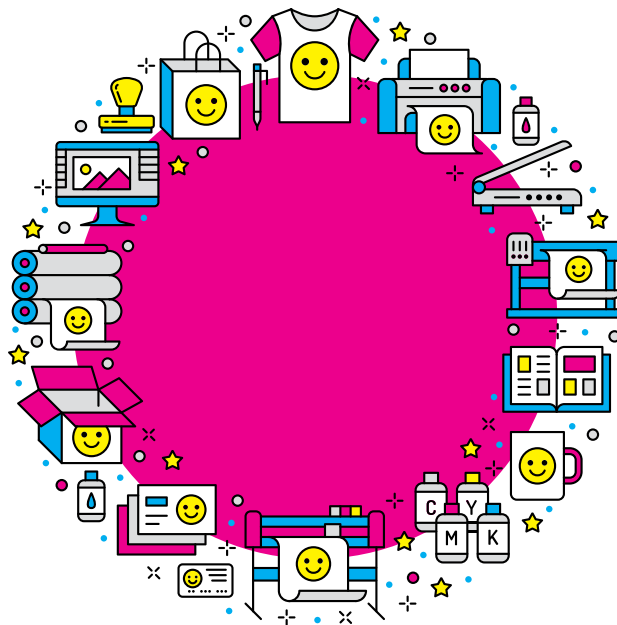

Graafinen
Teollisuus

Vuosikertomus 2022

Graafinen
Teollisuus

Vuosikertomus 2022

Sisällysluettelo

Toimintaympäristön kehitys vuonna 2022

Yleinen taloudellinen kehitys	7
Mediamainonta	8
Graafinen teollisuus	9
Suhdannenäkymistä	14

Graafinen Teollisuus ry:n toiminta

Liiton jäsenmäärä ja talous	16
-----------------------------------	----

Edunvalvonta

Työehtokysymykset	18
Painetun paperin ympäristövaikutukset	19

Jäsenpalvelut

Jäsenmerkki	20
Me työllistämme Suomea -merkit	20
Mediapäivä	21
Graafisen tuotannon laatusertifikaatti	21
Graafisen tuotannon ympäristösertifikaatti	21
Hiilijalanjäljen laskenta	22
Koulutustoiminta	22

Työsuojelu	23
Alan tilastointi ja toimialaseuranta	24
Print&Media-lehti	25

Kansainvälinen yhteistyö

Intergraf	26
International Association ClimateCalc IACC	26

Tavarantarkastajat

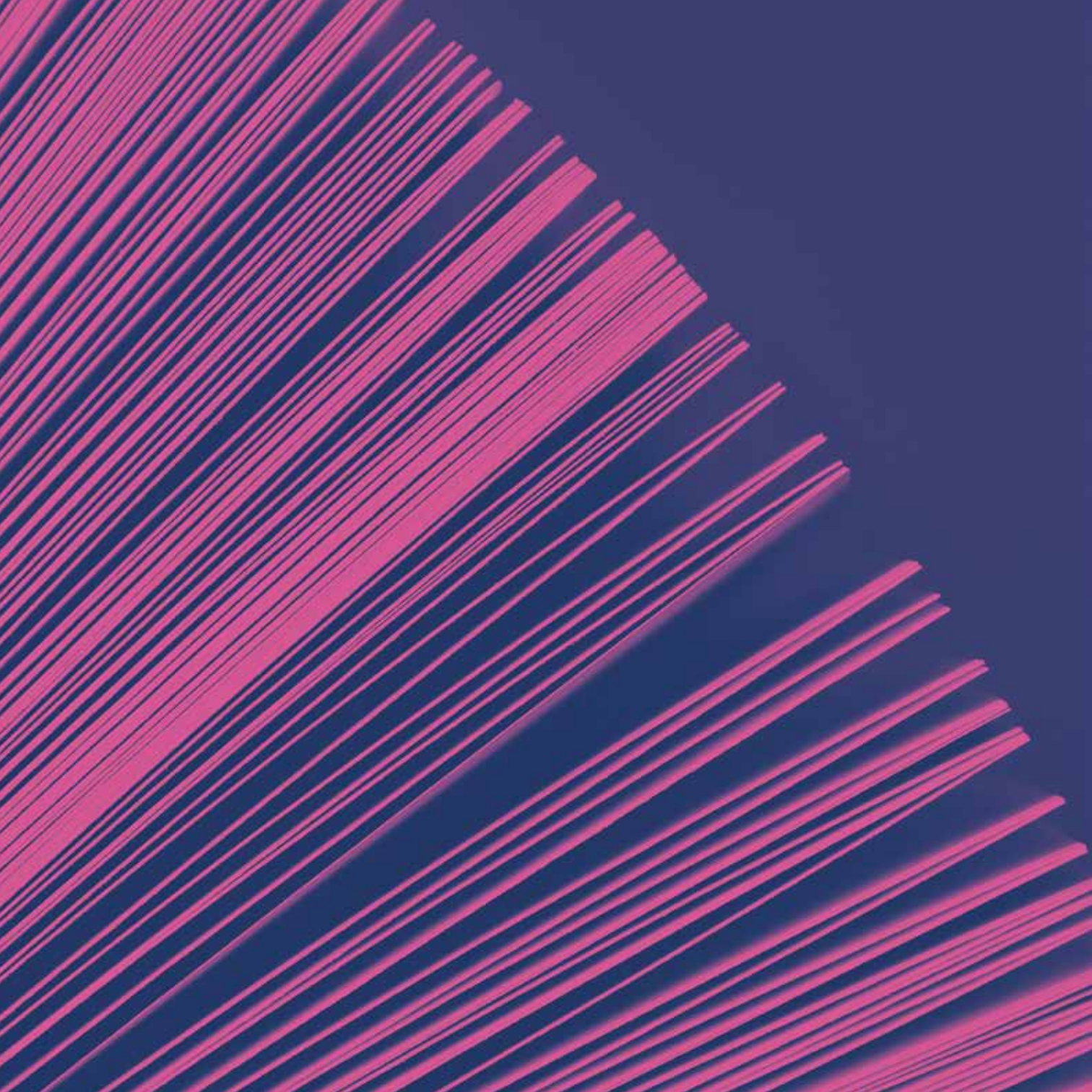
27

Liiton jäsenistö ja hallinto

Jäsenistö	28
Liittokokoukset	29
Hallitus	29
Vaalivaliokunta	30
Tilintarkastaja	30
Liiton henkilöstö	30
Edustukset	30

Jäsenyrytykset vuoden 2022 päättyessä

32

Toimintaympäristön kehitys vuonna 2022

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuosi 2022 jää historiaan poikkeuksellisen nopean inflaation ja sitä seuranneiden poikkeuksellisten suurten koronnostotoimien vuotena. Inflaatio oli lähtenyt laukalle jo edellisvuonna pandemian seurauksena tehtyjen massiivisten elvytystoimien vuoksi, ja Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainassa vaikeutti tilannetta entisestään. Hinnat nousivat kysynnän ja tarjonnan epätasapainon vuoksi. Kysyntää tuettiin voimakkaasti samaan aikaan, kun tarjontapuolen ongelmat kasaantuivat.

Talouden epävarmuus romahdutti kuluttajien ja yritysten luottamuksen. Kuluttajien luottamus vajosi keväällä ja kesällä historiallisen synkälle tasolle ja pysytteli myös syksyllä erittäin heikolla tasolla. Kuvaavaa on se, että vielä vuoden 2021 lopussa kuluttajien luottamuksen taso vastasi karkeasti koronapandemian alun luottamustasoa, joka oli silloisen mittaushistorian alhaisin.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi 2,1 prosenttia vuonna 2022. Vuoden kolmantena ja neljäntenä neljänneksenä talouden kasvu kuitenkin supistui edeltävästä kvartaalista eli Suomi vajosi niin sanottuun tekniseen taantumaa.

*Kuluttajien luottamus
vajosi keväällä ja kesällä
historiallisen
synkälle tasolle.*

|||||||

**Vuoden 2022
inflaatio oli korkein
40 vuoteen.**

|||||||

Kotitalouksien säästämisaste kääntyi voimakkaan inflaation johdosta negatiiviseksi, ja kulutukseen käytettiin selvästi aikaisempaa enemmän rahaa. Kuluttajahintaindeksin mukaan vuoden 2022 inflaatio oli korkein 40 vuoteen. Suomen talouden vaihtotaseen alijäämä kasvoi niin ikään uuteen ennätykseen, 10 miljardiin euroon. Vaihtotase suhteessa bruttokansantuotteeseen on viimeksi ollut alijäämäisempi vuonna 1992. (Lähde: Tilastokeskus)

Mediamainonta

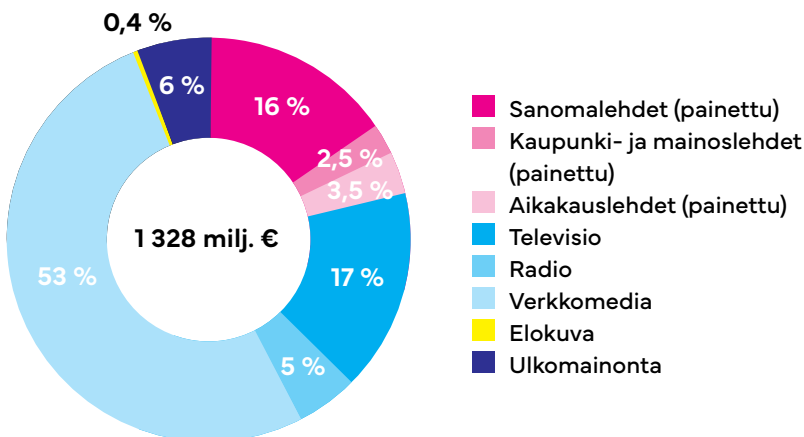
Vuonna 2022 mediamainontaan käytettiin Suomessa yhteensä 1328 miljoonaa euroa. Kasvua kertyi edeltävästä vuodesta 4,1 prosenttia, mutta kasvulukua on tulkittava vallitseva inflaatioympäristö huomioon. Kuluttajien heikko luottamus ja talouden yleinen epävarmuus söivät mediamarkkinan kasvua loppuvuoden aikana, vaikka kumulatiivisesti myynti olikin vuotta 2021 suurempaa.

Edeltävästä vuodesta kasvua kertyi radiossa, verkkomediassa, elokuvamainonnassa ja ulkomainonnassa. Verkkomainonta ja ulkomainonta kasvattivat markkinaosuuksiaan mediamarkkinassa. Etenkin haku-

|||||||

**Pieni mainoskakku.
Mediamainonnan
panostukset
vuonna 2022.**

Lähde: Kantar TNS

konemainonnan (+10 %) ja sosiaalisen median mainonnan (+17 %) kasvu oli edelleen voimakasta.

Tarkasteltaessa mediaryhmäjakoja, jossa verkkomainonta on sisällytetty eri mediaryhmiin, oli printtimedialla myynnin supistumisesta huolimatta edelleen suurin markkinaosuus Suomen mediamarkkinasta (29 %). Mikäli verkkomainonta katsotaan omaksi ryhmäkseen, kattoi se yli puolet mediamarkkinasta (53 %).

Kantarin kuukausittaisen mediaseurannan mukaan vähittäiskaupan osuus mainonnan määrästä oli edelleen merkittävä 24 % (198 milj. €). Muita suuria toimialoja olivat elintarvikkeet (70 milj. €) ja autot (65 milj. €). Kolme suurinta toimialaryhmää muodostivat reilun 40 % kokonaismainosmarkkinasta vuonna 2022. (Lähde: Kantar)

Graafinen teollisuus

Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston (liikevaihto, yritysten määrä ja henkilötyövuodet) tilastointikäytännöissä tehtiin syksyllä 2022 uudistuksia, jotka aiheuttavat aikasarjakatkoksen vuosien 2020–2021 välille.

Tilastovuodesta 2021 alkaen henkilöstömäärä- ja palkkasummatiedot on laskettu uutta tulorekisterin aineistoa käyttäen. Uudistus laskee henkilöstömääriä (noin –9 %), mutta kasvattaa palkkasummaa (noin +0,1 %). Liikevaihdon ja yritysten määrän tilastoyksiköiden joukko laajenee, kun tilastoihin on lisätty pienet, aiemmin tilastoinnin ulkopuolelle rajatut yritykset. Yritysten lukumäärä kasvaa kokonaisuudessaan lähes 50 % ja liikevaihto kokonaisuudessaan alle 0,5 %. Liikevaihtotilastoon otetaan mukaan Verohallinnon arvioverottamien yritysten estimoidut tuloslaskelmatiedot. Tilastoon uutena tulevat tilastoyksiköt ovat suurimmaksi osaksi todella pieniä yrityksiä. Tilastoyksiköiden laajennus on tehty osana uuden EU:n yritystilastoasetuksen (EBS) käyttöönottoa.

Inflaatiosta johtuen painoalan liikevaihto kasvoi voimakkaasti vuonna 2022. Epävarmuutta toiminnalle toivat paperin hinnan voimakas kasvu sekä energian hintaan ja saatavuuteen liittyvä epävarmuus. Poikkeuksellisen vahva liikevaihdon kasvu selittyykin toimialan tuottajahintojen kasvulla, joka puolestaan selittyy käytännössä paperin hinnan voimakkaalla kasvulla. Liikevaihdon kasvussa ei siten ollut kyse kysyntä-

|||||||

Tilastoyksiköiden joukko laajenee, kun tilastoihin on lisätty pienet, aiemmin tilastoinnin ulkopuolelle rajatut yritykset.

|||||||

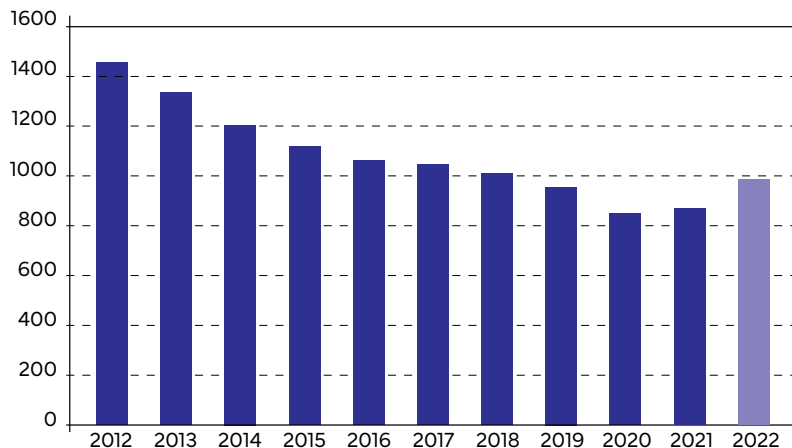

**Toimialaluokka 181:
Painaminen ja siihen
liittyvät palvelut.
Liikevaihdon kehitys
vuosina 2012–2022.
Vuoden 2022 luku
on arvio.**

Lähteet:
Tilastokeskus ja GT

Miljoonaa euroa

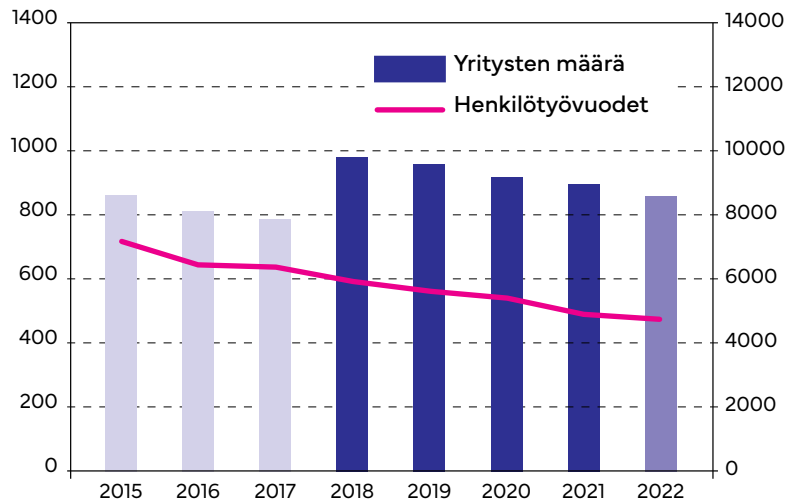
**Toimialaluokka 181:
Painaminen ja siihen
liittyvät palvelut.
Yritysten ja henkilöstön
määrän kehitys
vuosina 2015–2022.
Vuoden 2022 luvut
ovat arvioita.**

Lähteet:
Tilastokeskus ja GT

Yritysten määrä

Henkilöttyövuodet

perusteisesta liikevaihdon kasvusta. Talouden hidastumisen ja paperin hinnan stabiloitumisen myötä painoalan liikevaihdon kasvuvauhti pysähtyi syksyllä ja hidastui edelleen loppuvuotta kohden.

Tuorein Tilastokeskuksen julkaisema vuositilasto on vuodelta 2021, jolloin toimialaluokan **181 Painaminen ja siihen liittyvät palvelut** liikevaihto oli 872,6 miljoonaa euroa. Kasvua kertyi 2,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden 2022 liikevaihdon kehityksestä ei ole vielä saatavilla virallisia tietoja, mutta Tilastokeskuksen julkaiseman liikevaihtokuvaajan perusteella toimialaluokan **18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen** liikevaihto kasvoi 13,6 prosenttia edeltävästä vuodesta. Tämän tiedon valossa liikevaihdon taso vuonna 2022 olisi ollut noin 991 miljoonaa euroa.

Yrityksen suuruus- luokka	Yrityksiä	Henkilöstö- määrä (htv)	Liike- vaihto 1000 €	Henkilöstö /yritys	Liikevaihto /henkilö 1000 €
0–4	1092	479	75 566	0,4	180
5–9	73	481	65 631	6,6	136
Alle 10 henkilöä työllistävät yhteensä					
	1165	960	151 721	0,8	158
10–19	32	429	63 828	13,4	149
20–49	16	532	94 007	33,3	177
50–99	18	1 239	292 248	68,8	236
100–249	2	270	...	135,0	...
250–499	2	679	...	339,5	...
500–999	1	798	...	798,0	...
Vähintään 10 henkilöä työllistävät yhteensä					
	71	3 947	736 017	55,6	186
Yhteensä	1236	4 907	887 738	4,0	180,9
Yllä olevissa luvuissa on mukana ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto					
	344	64	15 160	0,19	236,9

|||||||

*Talouden hidastumisen
ja paperin hinnan
stabiloitumisen myötä
painoalan liikevaihdon
kasvuvauhti pysähtyi
syksyllä.*

|||||||

|||||||

*Toimialaluokka 18:
Painaminen ja
tallenteiden
jäljentäminen.
Yritysten suuruusluokka,
henkilöstömäärä
ja liikevaihto
vuonna 2021.*

*Lähde:
Tilastokeskus*

|||||||

|||||||
*Euro kotimaiseen
painotuotantoon on
tehokkain tapa lisätä
työllisten määrää
Suomessa.*

|||||||

|||||||
*8 % alan yrityksistä
työllistää 80 %
alan henkilöstöstä.*

|||||||

Liikevaihdon kasvusta huolimatta alan henkilötyövuosilla mitattu henkilöstömäärä laski. Vuonna 2021 ala työllisti Tilastokeskuksen mukaan 4 866 henkilöä (5 381 vuonna 2020). Vuonna 2022 arvioimme toimialan palkkasummatietojen perusteella henkilömäärän laskeneen noin 100 henkilötyövuodella noin 4 769 henkilötyövuoteen. Yrityksissä työskenteli keskimäärin 5,5 henkilöä yritystä kohden.

Vuoden lopussa julkaistun Tilastokeskuksen Kansantalouden tilinpito -tilaston mukaan painoalalla oli teollisuustoimialojen suurimmat kokonaisvaikutukset Suomen kansantalouden työllisyyteen vuonna 2020. Toimialan tuotteiden loppukäytön miljoonan euron suuruisen lisäyksen kokonaisvaikutus koko talouden työllisten määrään oli 12,3 työllistä. Euro kotimaiseen painotuotantoon on siis tehokkain tapa lisätä työllisten määrää Suomessa. Seuraavina tilastossa olivat elintarviketeollisuus (12,1) ja tekstiiliteollisuus (11,3).

Toimialalla oli Tilastokeskuksen mukaan 892 yritystä vuonna 2021. Mikroyritysten osuus tilaston yrityksistä on tilastointikäytännön muutoksen jälkeen entisestään kasvanut; nyt jopa lähes 90 prosenttia alan yrityksistä kuuluu pienimpään, alle viisi henkilöä työllistävään yritysluokkaan. Hieman karrikoidusti pyöristäen voidaan todeta, että 8 prosenttia alan yrityksistä työllistää 80 prosenttia alan henkilöstöstä. Konkurssin tehneiden yritysten määrä oli vuonna 2022 hyvin maltillinen. Konkurssiin meni yhdeksän alan yritystä, jotka työllistivät yhteensä vain 21 henkilöä. Vain harva painoyritys on ajautunut konkurssiin alan yleisesti heikosta kannattavuudesta huolimatta.

Henkilöä kohden laskettu liikevaihto oli vuonna 2021 noin 179 000 euroa – kasvua noin 13 prosenttia vuodesta 2020. Tuottajahintojen nousun vuoksi arvioimme henkilöä kohden lasketun liikevaihdon edelleen kasvaneen vuonna 2022.

Toimialaluokitukseen perustuva virallinen tilasto antaa valitettavasti painoalasta puutteellisen kuvan. Paitsi, että alan yritysten valitsema toimialaluokka voi olla vanhentunut ja sen vuoksi virheellinen, monet painotalot haluavat sijoittaa itsensä aivan muihin kuin painamisen toimialaluokkiin. Esimerkiksi eräs suuri sanomalehtipainajamme on valinnut toimialaluokakseen *532 Muu posti-, jakelu- ja kuriiritoiminta*. Monet pakkauspainamista tekevät yritykset kokevat valmistavansa enemmän tuotteita kuin painotuotteita ja valitsevat toimialaluokan painoalus-

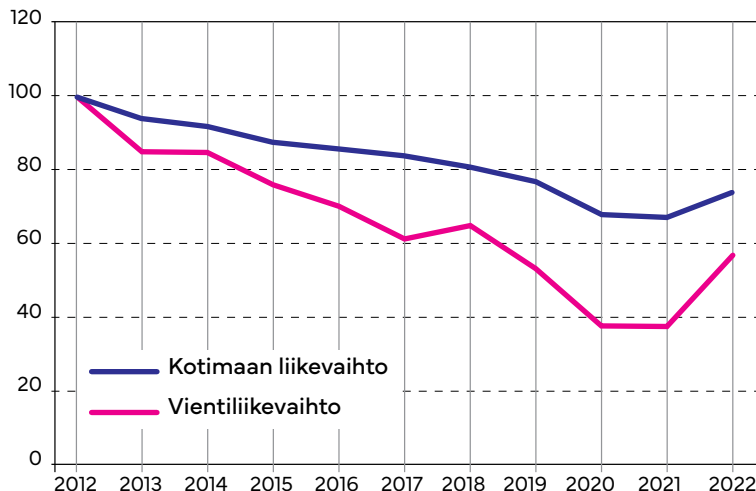
tansa mukaan. Pakkauspainajia löytyykin ainakin toimialaluokista *17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus, 22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus* ja *25 Metallituotteiden valmistus*. Digipainamista ja suurkuvatulostamista tehdään muun muassa toimialaluokissa *82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle, 74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle, 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus* sekä *32 Muu valmistus*. Nimenomaan näissä tilastoihin katoavissa painamisen muodoissa tapahtuu kasvua, joka ei näy painoalan virallisissa tilastoissa.

Ulkomaankauppa

Tilastokeskuksen liikevaihtokuvaajan mukaan toimialan vientiliikevaihto kasvoi edeltävästä vuodesta 49,9 prosenttia, kun edeltävänä vuonna vientiliikevaihto putosi 1,0 prosenttia.

Tullin ulkomaankauppatilaston toimialoittaisen luokittelun mukaan painoyritysten viennin arvo vuonna 2022 oli noin 90 miljoonaa euroa ja tavaraluokituksen mukaan painotuotteiden vienti kasvoi 51,3 prosenttia edeltävästä vuodesta. Ulkomaankaupan tavaraluokittelun tulkinta on kuitenkin haastavaa, ja esimerkiksi painettu pakkaus ei lukeudu painotuotteisiin. Tullin ja Tilastokeskuksen raportoimat kauppataseen tiedot

2011=100

Tilastoihin katoavissa painamisen muodoissa tapahtuu kasvua, joka ei näy painoalan virallisissa tilastoissa.

Painoalan kotimaan liikevaihdon ja vientiliikevaihdon kehitys vuosina 2012–2022.

Lähde: Tilastokeskus, Teollisuuden liikevaihtokuvaajat

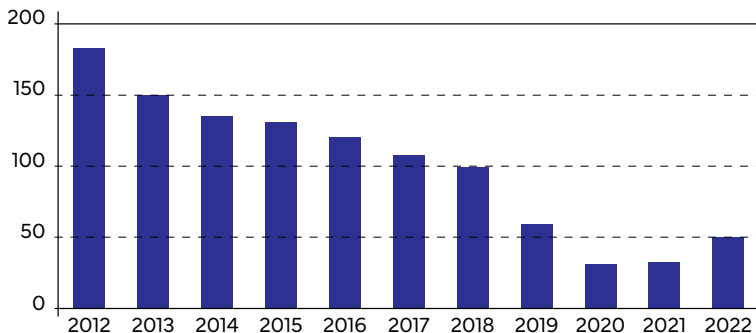
|||||||

**Paino-
tuotteiden
vienti vuosina
2012–2022.**

*Lähde:
Tullitilasto*

|||||||

Miljoonaa euroa

|||||||

**Hyökkäyssodan johdosta
sekä Venäjän tuonti että
vienti romahtivat.**

|||||||

saattavatkin olla keskenään ristiriitaiset, kuten esimerkiksi vuoden 2021 kuvaajista havaitaan.

Euromääräisesti suurin vientimaa oli Ruotsi (viennin arvo 8,3 miljoonaa euroa). Yli kahden miljoonan euron vientimaita olivat myös Puola, Yhdysvallat, Saksa ja Norja.

Painotuotteiden osalta Suomen kauppatase vuonna 2022 oli 98 miljoonaa euroa alijäämäinen. Suurin tuontimaa oli Ruotsi 35,5 miljoonalla eurolla (+21,6 %). Tuonti on viime vuosina kasvanut etenkin kustannustasoltaan alhaisista maista, kuten Puolasta, Baltiasta ja Kiinasta. Hyökkäyssodan johdosta sekä Venäjän tuonti että vienti romahtivat.

Suhdannenäkymistä

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdanteista vakiokyselyn. Neljä kertaa vuodessa kysely on hieman laajempi, ja silloin se julkaistaan myös suhdannebarometrin muodossa.

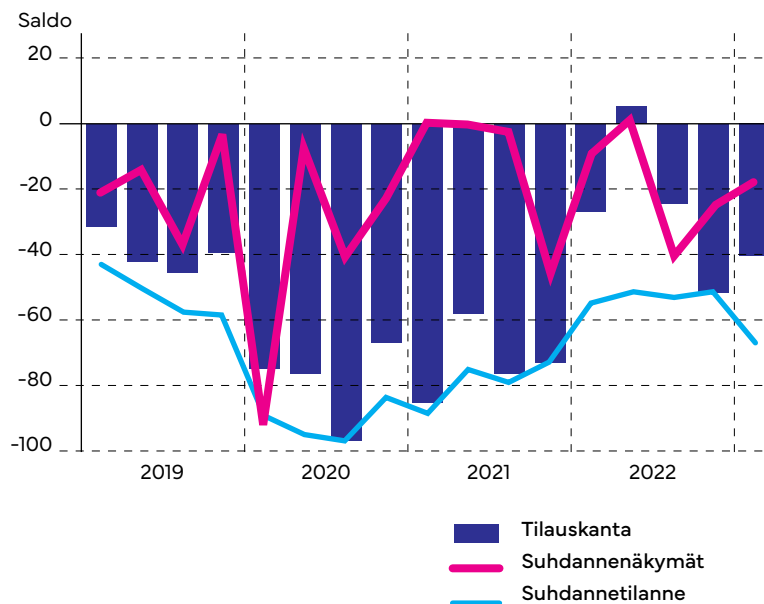
EK:n suhdannebarometrin mukaan yleiset suhdannenäkymät ovat jälleen heikentyneet. Tuoreimmassa, huhtikuun 2023 tilanteen kattavassa suhdannekyselyssä suomalaisyritykset kokivat suhdannetilanteen edelleen heikkona, vaikka energiakriisi on hellittänyt ja materiaalipula lieventynyt. Ammattityövoimapula rajoittaa kasvua jo neljäsosalla yrityksistä.

|||||||

**Ammattityövoimapula
rajoittaa kasvua jo
neljäsosalla yrityksistä.**

|||||||

Painoalan yritysten suhdannetilanne on edelleen selvästi normaalia heikommalla tasolla. Vaikka tuotanto on ylittänyt odotukset jo useamman vuoden ajan, ovat yritysten lähitulevaisuuden odotukset synkät ja kysyntä riittämätöntä valtaosalla vastaajista. Ammattityövoiman puute on myös painoalalla selkeä ja kasvava kasvun este. Keväällä 2022 sekä tilauskanta että suhdannenäkymät käväisivät plussan puolella. Painoalan suhdannenäkymät ovat olleet selvästi plusmerkkisiä sitä ennen viimeksi vuodenvaihteessa 2016–2017 ja tilauskanta vuoden 2011 alussa.

|||||||

**Keväällä 2022
tilauskanta ja myös
suhdannenäkymät
käväisivät
plussan puolella.**

|||||||

|||||||

**Painoalan
suhdanteet
vuosina
2019–2023.**

Lähde:
EK:n suhdanne-
barometri,
huhtikuu 2023

|||||||

Graafinen Teollisuus ry:n toiminta

IIIIIIIIII
*Toimialan yhteinen Kesä-
Painajaiset-seminaari
osoittautui menestykseksi.*

IIIIIIIIII

Liiton toimisto siirtyi pandemian jälkeen työskentelemään hybridinä, mutta edelleen pääosin etänä. Myös hallituksen kokoukset järjestettiin etäyhteyksien kautta.

Vuonna 2022 liitto järjesti Helsingissä toimialan yhteisen *Kesä-Painajaiset*-nimellä kulkeneen seminaarin, joka osoittautui menestykseksi. Liitolle rakennettiin myös uusi graafinen ilme sekä uudet nettisivut. Lähestyvät eduskuntavaalit näkyivät liiton edunvalvonta-toiminnassa, mihin liittyen aiemmin *Faktaa ja fiktiota painetusta paperista* -nimellä kulkenut painotoiminnan ympäristövaikutuksista kertova esite päivitettiin *Paperille puhtaat paperit* -nimiseksi.

Liiton jäsenmäärä ja talous

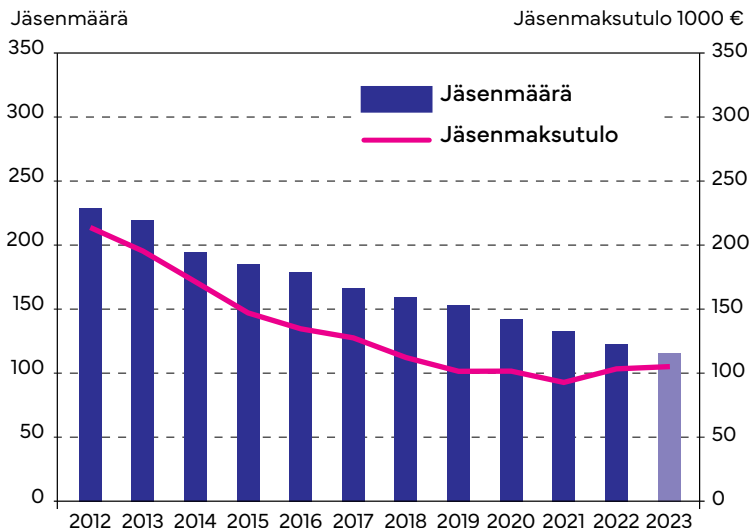
Liiton toiminta rahoitetaan jäsenmaksutuloilla ja sijoitusomaisuuden tuotoilla. Vuotuinen jäsenmaksu perustuu jäsenyrityksen tuotannollisen henkilöstön edellisen vuoden vuosipalkkasummaan. Jäsenmaksu on 0,096 prosenttia tästä palkkasummasta.

Sitä mukaa kuin alan henkilö- ja yritysmäärä on laskenut, on myös liiton jäsenmaksutulo pienentynyt. Vuonna 2022 jäsenmaksutulo kui-

tenkin kasvoi (+8,7 %) edeltävästä vuodesta. Vuoden 2021 jäsenmaksutuloja supistivat koronapandemian vuoksi tehdyt mittavat lomautukset vuonna 2020 – vuonna 2021 tilanne parani ja lomautuksia pystyttiin purkamaan, mikä puolestaan kasvatti palkkasummia ja sitä kautta myös liiton jäsenmaksutuloa. Jäsenmaksukertymä vuonna 2022 oli yhteensä 101 407 euroa.

Liiton tulos painui kuitenkin vahvasti alijäämäiseksi (–66 476 euroa). Tätä selittää osittain sijoitussalkun negatiivinen kehitys ja tilinpäätökseen tehdyt sijoitus- ja rahoitustoiminnan arvonalennukset. Liiton menoja kasvattivat huomattavasti *Paperille puhtaat paperit* -esitteen julkaiseminen ja sen jakelu oppilaitoksiin SubjectAid-palvelun kautta, nettisivujen ja graafisen ilmeen uudistaminen sekä vahvasti liiton varallisuudella tuettu *Kesä-Painajaiset*-tapahtuma. Edellä mainitut hankkeet hallitus päätti toteuttaa budjetin ulkopuolisina hankkeina, ja ne rahoitettiin liiton sijoitusomaisuutta myymällä.

Liiton taloudesta on tehty erillinen tuloslaskelma ja tase, joista on annettu tilintarkastajan lausunto.

|||||||
Vuonna 2022
jäsenmaksutulo kasvoi
edeltävästä vuodesta.

|||||||
Jäsenmäärän ja
jäsenmaksutulojen
kehitys vuosina
2012–2023.
Vuosi 2023
on arvio.

*Keskeisenä tavoitteena
on ns. vapaakappalelain
keventäminen.*

Edunvalvonta

Vuonna 2022 liitto jatkoi etenkin vuoden 2023 eduskuntavaaleihin tähtäävää edunvalvontaa. Keskeisenä tavoitteena on ns. vapaakappalelain keventäminen. Liitto toivoo, että painoyrityksille ei jatkossa koituisi nykyisensuuruista hallinnollista ja taloudellista taakkaa vapaakappalevelvoitteesta. Tavoitetta edistetään myös Medialiiton kautta.

Ympäristökysymykset korostuivat edelleen liiton toiminnassa, ja se näkyi myös kasvaneena kiinnostuksena jäsenyritysten taholta. Keski-Euroopan maissa painettuun paperiin ja osoitteettomaan suoramainontaan on kohdistettu rajoitustoimia ympäristösyihin vedoten, ja tuohon kehitykseen pyritään vastaamaan kirkastamalla painotuotteen ympäristövaikutuksia päätöksentekijöille.

Uutena asiana agendalle nousi kirjojen kierrättäminen, jota ryhdyttiin selvittämään yhteistyössä Suomen Kustannusyhdistyksen ja Kirjakauppaliiton kanssa. HSY on muuttanut kirjoihin liittyvää ohjeistustaan siten, että kirjoja ei saa enää laittaa paperinkeräysastiaan, vaikka kyseessä olisi aikakauslehtituotteen kaltainen liimanidottu pehmeäkantinen kirja tai kirjan kovat kannet olisi revitty irti. Asia eteni ympäristöministeriön työpöydälle, ja ministeriö sekä sidosryhmät pyrkivät nyt yhdessä löytämään ratkaisun kirjojen kierrättämisen turvaamiseksi.

*Ympäristöministeriö
ja sidosryhmät
pyrkivät nyt yhdessä
löytämään ratkaisun
kirjojen kierrättämisen
turvaamiseksi.*

Vastuu työehto- ja koulutusasioista on Medialiitolla, mutta liitto valvoo jäsenyrittystensä intressejä. Graafisen alan edunvalvontaa on lisätty myös Medialiitossa etenkin kansainvälisissä ja ympäristökysymyksissä. Liittojohtaja toimi GT:n lisäksi Medialiitossa paitsi ekonomistina myös toimialajohtajana ja vastasi graafisen alan edunvalvontatyöstä molemmissa liitoissa.

Työehtokysymykset

Uudet työehtosopimukset astuivat voimaan maaliskuun alussa. Sopimukseen oli sovittu vuodeksi 2023 optiovuosi, jonka palkankorotuksista oli määrä sopia vuoden 2022 aikana. Jo syksyllä oli selvää, ettei optiovuodesta neuvotella, ja uudet työehtosopimusneuvottelut käynnistyivät poikkeuksellisen inflaatiokehityksen ja kunta-alan sopimuksen luodessa jännitteitä. Liitto antoi neuvontaa työehtoihin liittyen niille jäsenille, jotka eivät ole Medialiiton jäseniä.

Painetun paperin ympäristövaikutukset

Liitto on jo yli kymmenen vuoden ajan julkaissut Suomessa kansainvälisen Two Sides -hankkeen tuottamaa *Faktaa ja fiktiota painetusta paperista* -kirjasta. Opasta on jaettu peruskoulujen ja muiden oppilaitosten käyttöön SubjectAid-palvelun kautta. Opettajat ovat voineet tilata palvelusta faktakirjasta opetuskäyttöön ilmaiseksi. Lisäksi yrityksille on tarjottu käyttöön kirjasen painovalmista aineistoa – sen avulla yritykset ovat voineet välittää ajanmukaista ympäristötietoa asiakkailleen ja muille sidosryhmilleen.

Oppaan jakelu on joinakin vuosina tapahtunut alan yrityksiltä kerättyjen tukimaksujen turvin, mutta vuonna 2022 GT:n hallitus päätti panostaa jakeluun sijoitussalkun varallisuutta käyttämällä. Samalla opas myös uudistettiin sekä ilmeeltään että sisällöltään. Uusi opas on nimeltään *Paperille puhtaat paperit*. Esitettä jaetaan vuonna 2023 oppilaitosten lisäksi myös uusille kansanedustajille.

Liitto antoi neuvontaa työehtoihin liittyen niille jäsenille, jotka eivät ole Medialiiton jäseniä.

Paperille puhtaat paperit -esitettä jaetaan vuonna 2023 oppilaitosten lisäksi uusille kansanedustajille.

Jäsenpalvelut

Jäsenmerkki

Jäsenistön käytössä oleva liiton jäsenmerkki uudistettiin ilmeuudistuksen yhteydessä. Merkkiä voidaan käyttää vapaasti esimerkiksi markkinoinnissa, nettisivuilla ja liiton toimitusehtosuosituksen yhteydessä. Jäsenyys toimialaliitossa on osoitus vastuullisesta toiminnasta ja halusta osallistua alan yhteisen edunvalvonnan kustannuksiin oikeudenmukaisin jäsenmaksuperustein.

Me työllistämme Suomea -merkit

Koronavuodet nostivat pinnalle ilmastokysymykset ja kotimaisen tuotannon tärkeyden. Vuonna 2020 julkaistut liiton omat **Me työllistämme Suomea** -merkit ovat liiton jäsenyritysten vapaassa käytössä sekä suomen- että ruotsinkielisinä. Ne voidaan painaa kaikkiin tuotteisiin, jotka on painettu Suomessa liiton jäsenyrityksissä.

Mediapäivä

Medialiiton ja sen jäsenliittojen (Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto) yhteinen **Mediapäivä** on järjestetty vuodesta 2013 lähtien. **Mediapäivä 2022** järjestettiin vuoden koronatautiin jälkeen vuorovaikutteisena virtuaalitapahtumana etäyhteyksin. Tapahtuman teema oli vastuullinen media.

Graafisen tuotannon laatusertifikaatti

Graafisen tuotannon laatusertifikaatti perustuu ISO 9001 -laatu järjestelmän kriteereihin, ja se on laajennettavissa ISO 9001 -sertifikaatiksi. Tarjouskilpailuissa se on ollut riittävä silloin, kun laatu järjestelmää on edellytetty.

Liiton oma laatusertifikaatti on työmäärältään kevyehkö ja hinnaltaan edullinen, ja myös pienet alan yritykset voivat sen suorittaa. Sertifikaatin kehitystyöstä ja auditoinnista vastasi myös vuonna 2022 Paavo Markkanen, Akilles Oy, Jyväskylä.

Vuoden 2022 lopussa sertifikaatin suorittaneita yrityksiä oli yhteensä 29 ja voimassa olevia sertifikaatteja 9. Kertomusvuoden aikana ei suoritettu uusia sertifikaatteja.

Graafisen tuotannon ympäristösertifikaatti

Ympäristöjärjestelmä on laatu järjestelmän ohella yrityksen toiminnan kehittämisen keskeinen työkalu. Organisaationlaajuinen ympäristökäsikirja on avain yrityksen ympäristövaikutusten tunnistamiseen ja systemaattiseen vähentämiseen.

Graafisen tuotannon ympäristösertifikaatin kriteerit pohjautuvat ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän vaatimuksiin, ja se on laajennettavissa ISO 14001 -sertifikaatiksi.

Liiton oma ympäristösertifikaatti on työmäärältään kevyehkö ja hinnaltaan edullinen, ja myös pienet graafisen alan yritykset voivat sen suorittaa. Ympäristösertifikaatin kehitystyöstä ja auditoinnista vastasi myös vuonna 2022 Paavo Markkanen, Akilles Oy, Jyväskylä.

Ympäristösertifikaatti on myönnetty seitsemälle yritykselle ja on voimassa niistä kolmessa. Kertomusvuoden aikana suoritettiin yksi uusi sertifikaatti.

Hiilijalanjäljen laskenta

Liitto kuuluu kansainväliseen International Association ClimateCalc -yhdistykseen, joka tarjoaa graafiselle alalle verkkopohjaista *ClimateCalc*-hiilijalanjälkilaskuria. Laskuri pohjautuu Intergrafin luomaan kansainväliseen standardiin, ja sillä voi laskea koko yrityksen sekä yksittäisen painotuotteen hiilijalanjäljen.

Sertifioidun laskurin käyttö on jäsenyrityksille edullista. Laskuria käyttämällä yritys voi vahvistaa omaa ympäristöbrändiään sekä seurata toimintansa energiatehokkuutta ja verrata sitä muihin laskuria käyttäviin eurooppalaisiin yrityksiin.

Ulkopuolisina koulutettuina *ClimateCalc*-konsultteina ja -auditoijina vuonna 2022 toimivat PaaVo Markkanen (Akilles Oy, Jyväskylä) ja Milla Kolehmainen (Taimi Consulting, Tampere).

ClimateCalc-laskuriin voi tutustua tarkemmin IACC:n verkkosivuilla fi.climatecalc.eu. Sivuilta löytyy tietoa myös sertifioiduista yrityksistä. *ClimateCalc*-sertifikaatteja on koko Euroopassa suoritettu 198, joista voimassaolevia on 115. Suomessa voimassa olevia sertifikaatteja on 11.

Joutsenmerkin uudistuneissa kriteereissä korostuu entistä voimakkaammin hiilijalanjäljen laskenta. Kasvanut havahtuminen ympäristövastuuseen on selvästi lisännyt kiinnostusta *ClimateCalc*ia kohtaan.

Koulutustoiminta

Koronapandemian väistyminen on mahdollistanut jälleen fyysisten tapahtumien järjestämisen. Vuoden kohokohdaksi muodostui 16.6. Helsingin Scandic Simonkentässä pidetty liiton oma seminaari- ja illallistapahtuma *Kesä-Painajaiset*. Seminaari keräsi 97 osallistujaa. Liitto tuki tapahtumaa voimakkaasti. Jokainen liiton jäsenyritys sai lähettää kaksi osallistujaa mukaan ilmaiseksi, ja seuraavienkin osallistujien hinta

Lounaan jälkeen alkaneen seminaariohjelman avasi sarjayrittäjä Jaajo Linnonmaa kertomalla omien unelmiensa tavoittelemisesta ja rohkaisemalla kaikkia menemään omalle epämukavuusalueelleen. PunaMustan teknologiajohtaja Miika Haavisto luennoi datalla johtamisesta, ja brittiläinen liiketoimintakonsultti Sean Smyth avasi Smithersin visioita painamisen tulevaisuudesta Euroopassa. OP:n seniorianalyytikko Henri Parkkisen aiheena oli paperimarkkinoiden näkymät Suomessa, ja liikkeenjohdon konsultti Max Knuts kertoi Bell Rock Advisorsin vuonna 2021 tekemän *Painoalan kasvumahdollisuudet* -hankkeen tuloksista. Seminaarin loppuksi päivän juontajan Elias Erämajan johdolla käytiin mielenkiintoinen paneelikeskustelu matkasta kohti hiilineutraalia painotuotetta. Paneeliin osallistuivat Plusprintin myyntijohtaja Tommi Laaksonen, PunaMustan markkinointijohtaja Mirka Lammi ja Sanoman vastuullisuuspäällikkö Eveliina Nygren.

Tapahtuma sai osallistujilta huippupalautteen (4,72/5), ja lisää samankaltaisia tapahtumia toivottiin myös tulevaisuudessa.

Liiton jäsenet ovat voineet osallistua myös Medialiiton työsuhdetoukutuksiin. Huhtikuussa oli koko päivän kestänyt ***Yhdessä enemmän -ajankohtaispäivä*** Tapahtumatalo Bankissa Helsingissä. Toukokuussa järjestettiin ***TES-info***-webinaari media- ja painoalan työntekijöiden ja toimihenkilöiden työehtosopimusten uudistuksista. Elokuun webinaarissa puolestaan tutustuttiin uusiin perhevapaamääräyksiin.

Maaliskuussa jaeltiin jäsenistölle postitse tuttu ja toivottu *Työn-antajan palkanmaksuopas*. Opas sisältää palkankorotusten ja palkkasidonnaisten maksujen lisäksi graafisen alan työehtosopimusten keskeisimmät palkka- ja työaikamääräykset.

Työsuojelu

OiRA

OiRA (Online Interactive Risk Assessment) on Euroopan työterveys- ja turvallisuusviraston tarjoama sovellus mikro- ja pienyrityksille työpaikan riskien arviointiin. Suomenkielisen graafisen alan **OiRA**-riskin-

|||||||

Tapahtuma sai osallistujilta huippupalautteen (4,72/5).

|||||||

IIIIIIIIII
*Automaattisesti päivittyviä
tilastokuvia löytyy
liiton uudistetuilta
nettisivuilta.*

IIIIIIIIII

arviointityökalun on kehittänyt Työturvallisuuskeskuksen Viestintäalan työalatoimikunta yhdessä Työterveyslaitoksen kanssa. Medialiitto, Graafinen Teollisuus, Ammattiliitto Pro ja Teollisuusliitto ovat osallistuneet kehittämistyön rahoittamiseen. Maksuton *OIRA* on helppokäyttöinen ja tukee yrityksen työturvallisuustyötä.

Graafisen alan työsuojeluopas

Työturvallisuuskeskuksen julkaisuihin kuuluvan *Graafisen alan työsuojeluoppaan* uudistamistyötä jatkettiin vuonna 2022. Opas julkaistaan vuoden 2023 aikana aluksi verkkopohjaisena palveluna ja painettu opas julkaistaan myöhemmin.

Alan tilastointi ja toimialaseuranta

Liitto kerää tilastotietoa toimialan ja mainonnan kehityksestä. Painoalan tilastotiedon automatisoidun seurantajärjestelmän avulla tilannekuva painoalasta on helppo muodostaa nopeasti. Liiton talousaiheisessa jäsenkirjeessä julkaistiin perustiedot seurantajärjestelmän luvuista. Automaattisesti päivittyviä tilastokuvia löytyy myös liiton uudistetuilta nettisivuilta.

Tilastokeskus julkaisee toimialojen tilinpäätöstiedot hyvin pitkällä viiveellä; edellisen vuoden ennakkotiedot saadaan yleensä vasta syyskuussa ja vahvistetut tiedot noin vuoden viiveellä. Kuukausittain päivittyvät volyymi- ja liikevaihtoindeksit, konkurssitilasto sekä ulkomaankaupan tilastot. Aiemmin Tilastokeskukselta tilattu yritysryhmittäinen katsaus liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehityksestä on toistaiseksi lopetettu.

Lisäksi graafisen alan eurooppalainen kattojärjestö Intergraf kerää ja ylläpitää mm. kansainvälisiä paperin kulutus- ja hintatilastoja sekä seuraa postimaksujen ja arvonlisäverokäytäntöjen kehittymistä eri maissa.

Print&Media-lehti

Liiton jäsenlehtien Print&Median kustantaa Print&Media Publishing Oy. Yrityksen toimisto sijaitsee Espoon Leppävaarassa. Lehtien päätoimittajana toimii GT:n liittojohtaja.

Lehti ilmestyi vuonna 2022 painettuna kuusi kertaa. Sisällöistä mainittakoon alalle tärkeät tutkimukset ja tilastot, kuten painobarometri ja graafisen alan talouskatsaus. Vuoden viimeinen lehti nosti esiin yhdeksän vuoden parasta printtitoteutusta Suomessa. Print&Media jatkaa vuoden parhaat printit -teemaa jatkossa vuosittain.

Verkkosivuilla ***pmlhti.fi*** julkaistaan graafisen ja visuaalisen viestinnän sekä pakkausalan uutisia, ja sähköinen uutiskirje ilmestyy joka perjantai. Mediatuotteiden lisäksi Print&Media järjestää seminaari- ja messutapahtumia. Toukokuussa 2022 Print&Media järjesti Helsingin Messukeskuksessa onnistuneen ***Sign, Print & Promotion*** -messutapahtuman, joka keräsi paikalle ennätyselliset 3231 kävijää.

Print&Media Publishing Oy on sekä Graafinen Teollisuus ry:n että Aikakausmedia ry:n jäsen.

Kansainvälinen yhteistyö

*Intergrafin jäseninä
ovat 21 eurooppalaista
toimialajärjestöä
20 jäsenmaasta.*

Intergraf

Alan eurooppalaisten toimiala- ja työnantajajärjestöjen kattojärjestönä toimii Intergraf (The European Federation for Print and Digital Communication). Sen tehtävänä on edistää ja valvoa alan etuja EU:ssa. Jäseninä ovat 21 eurooppalaista toimialajärjestöä 20 jäsenmaasta.

Intergrafin vuosikokous pidettiin toukokuussa Tukholmassa. Liittoa edusti liittojohtaja Elias Erämaja. Liittojohtajiston kokous pidettiin syyskuussa Wienissä.

Intergrafin teemaseminaareista järjestettiin vuonna 2022 *Print Matters for the Future* toukokuussa Tukholmassa. Lisäksi pidettiin kolme webinaarikokousta: kesäkuussa käsiteltiin paperikriisiä ja syys- ja marraskuussa energiakriisiä.

International Association ClimateCalc IACC

Liitto on ClimateCalc-hiilijalanjälkilaskuria hallinnoivan IACC:n jäsen. IACC:n vuosikokous pidettiin kesäkuussa etäkokouksena. Kokouksessa liittoa edusti järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo.

Tavarantarkastajat

HTT-tavarantarkastajat ovat puolueettomia asiantuntijoita, jotka suorittavat palvelun tai tavaranteen teknisen tarkastuksen. Tavarantarkastajan asiantuntemuksen varmistaa ja toimintaa valvoo Keskuskauppakamari. Tavarantarkastajaa voidaan käyttää joko riitoja ehkäisevästi tai riitatilanteessa.

Keskuskauppakamarin hyväksyminä graafisen alan tavarantarkastajina toimivat:

Paino-, repro- ja sitomotyöt, valmistusmateriaalit sekä graafisen teollisuuden koneet ja laitteet

Lasse Krogell, graafisen tekniikan diplomi-insinööri, Kirkkonummi

Juha Stenroos, graafisen tekniikan insinööri, Vaasa

Lisätietoja tavarantarkastajaksi hakeutumisesta ja tavarantarkastajien yhteystiedot löytyvät Keskuskauppakamarin verkkosivuilta.

*Tavarantarkastajaa
voidaan käyttää joko
riitoja ehkäisevästi tai
riitatilanteessa.*

Liiton jäsenistö ja hallinto

Graafinen Teollisuus ry:n jäsenmäärä oli kertomusvuoden alussa 134 ja sen päättyessä 127.

Jäsenistö

Graafinen Teollisuus ry:n jäsenmäärä oli kertomusvuoden alussa 134 ja sen päättyessä 127. Jäsenluettelo on toimintakertomuksen lopussa.

Vuoden 2022 aikana liittoon liittyivät seuraavat uudet jäsenet:

BlueCrest Oy, Vantaa
Sata-Seri Oy, Rauma

Seuraavien yritysten jäsenyys liitossa päättyi vuoden 2022 aikana:

CGI Suomi Oy, Helsinki
Kuva-Pirkka Oy, Tampere
Painojussit Oy, Kerava
Paletti Oy, Vantaa
Päijät-Paino Oy, Lahti
Printhus Pori Oy, Pori
Hämeen Sanomat Oy, Hämeenlinna
MK Print Lahti Oy, Lahti

Liittokokoukset

Graafinen Teollisuus ry:n kevätkokous pidettiin 18.5.2022 Messukeskuksen Siivessä, Helsingissä. Kokoukseen oli mahdollista osallistua myös Teams-etäyhteyden välityksellä. Kokouksen puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja Lasse Krogell ja sihteerinä järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat.

Liiton syyskokous pidettiin 14.12.2022 Eteläranta 10:n neuvottelukokouksessa. Kokoukseen oli mahdollista osallistua myös etänä. Kokouksen puheenjohtajana toimi hallituksen puheenjohtaja Riku Suomalainen ja sihteerinä järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Kokouksen jälkeen nautittiin joululounas ravintola Fiasco!ssa.

Hallitus

Vuoden 2021 syyskokouksessa valittiin kaksivuotiskaudeksi 2022–2023 liiton hallituksen erovuoroisista jäsenistä uudelleen toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy), toimitusjohtaja Mikko Ilomäki (Kirjapaino Markprint Oy), lehtipainon johtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy), toimitusjohtaja Marko Silventoinen (Otavan Kirjapaino Oy), toimitusjohtaja Magnus Stenström (Waasa Graphics Ab) ja toimitusjohtaja Janne Tilli (Ricoh Finland Oy).

Hallitukseen kuuluivat vuonna 2022 lisäksi vuosiksi 2021–2022 valituina toimitusjohtaja Thomas Brusila (Jaakkoo-Taara Oy), toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy), hallituksen puheenjohtaja Riku Suomalainen (LSB Yhtiö Oy), toimitusjohtaja Sauli Vuorinen (Lehtisepät Oy), toimitusjohtaja Ari-Veikko Tuovinen (Offsetpaino L. Tuovinen Ky) ja toimitusjohtaja Pia Vähäkangas (Forsberg Printed Communication Oy Ab).

Hallituksen valitsemana puheenjohtajana toimi vuonna 2022 Sauli Vuorinen ja varapuheenjohtajina Jari Avellan ja Teemu Pärnänen.

Liiton hallitus piti kertomusvuoden aikana järjestäytymiskokouksen lisäksi neljä kokousta. Kaikki kokoukset järjestettiin etäkokouksina Teams-etäyhteydellä.

IIIIIIIIII
*Hallituksen
puheenjohtajana toimi
vuonna 2022 Sauli Vuorinen
ja varapuheenjohtajina
Jari Avellan ja
Teemu Pärnänen.*

IIIIIIIIII

Vaalivaliokunta

Vuoden 2021 kevätkokouksessa vaalivaliokuntaan valittiin toimitusjohtaja Ari-Veikko Tuovinen (Offsetpaino L. Tuovinen Ky), toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy), toimitusjohtaja Lasse Krogell (GrafCon Oy) ja liiketoimintajohtaja Erkki Summanen (Keskisuomalainen Oyj). Tämän vaalivaliokunnan toimikausi päättyi kevätkokouksessa 2022.

Vuoden 2022 kevätkokouksessa vaalivaliokuntaan valittiin toimitusjohtaja Tiina Hurttala (Heidelberg Baltic Finland OÜ), lehtipainon johtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy), toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy) ja liiketoimintajohtaja Erkki Summanen (Keskisuomalainen Oyj).

Tilintarkastaja

Vuosikokouksen valitsemana tilintarkastajana toimi Oy Tuokko Ltd, joka nimittää keskuudestaan päävastuullisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan.

Liiton henkilöstö

Graafinen Teollisuus ry:n liittojohtajana ja Medialiiton toimialajohtajana on toiminut valtiotieteiden maisteri Elias Erämaja. Järjestöpäällikkönä on toiminut diplomi-insinööri Annukka Ahopalo.

Edustukset

ALVAR-neuvottelukunta:

järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus).

Suomen kirjataiteen komitean hallitus:

järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus)
puheenjohtajana.

Säätiöt

Tekniikan museon säätiön valtuuskunta:

kirjapainoneuvos Pekka Salmén.

Media-alan tutkimussäätiön hallitus:

toimitusjohtaja Sture Udd (UPC Konsultointi Oy) ja

liittojohtaja Elias Erämaja (Graafinen Teollisuus).

Medialiitto

Hallitus:

toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy) ja

toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy).

Työelämävaliokunta:

henkilöstöjohtaja Riikka Jaakkola (Gemalto Oy),

henkilöstöjohtaja Jarmo Koskinen (Keskisuomalainen Oy)),

lehtipainon johtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy) ,

tuotanto- ja hallintojohtaja Miia Lehtinen (PunaMusta Oy) sekä

toimitusjohtaja Sauli Vuorinen (Lehtisepät Oy).

Vaalivaliokunta:

toimitusjohtaja Marko Silventoinen (Otavan Kirjapaino Oy) ja

toimitusjohtaja Sauli Vuorinen (Lehtisepät Oy).

Johtoryhmä:

liittojohtaja Elias Erämaja (Graafinen Teollisuus).

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Talous- ja veropolitiikan vaikuttajaryhmä:

liittojohtaja Elias Erämaja (Graafinen Teollisuus).

Tilastoyhteistyöryhmä:

liittojohtaja Elias Erämaja (Graafinen Teollisuus).

Työmarkkinaekonomistit:

liittojohtaja Elias Erämaja (Graafinen Teollisuus).

Työsuojeluasioiden taustaryhmä:

järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus).

Yrittäjävaltuuskunta:

yrittäjä Anu Tuovinen (Offsetpaino L. Tuovinen Ky) ja

järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus).

Yritys- ja elinkeinopolitiikan vaikuttajaryhmä:

liittojohtaja Elias Erämaja (Graafinen Teollisuus).

Jäsenyritykset vuoden 2022 päättyessä

Yhteistyöjäsenet

Agfa Offset BV – Suomen sivuliike, Espoo
Oy Bitpress Ab, Jorvas
BlueCrest Oy, Vantaa
Docus Oy, Vantaa
Horizon GmbH, Helsinki
Kodak Oy, Vantaa
Quadient Finland Oy, Helsinki
Ricoh Finland Oy, Espoo
Sappi Finland Operations Oy, Lohja
Stora Enso Oy, Helsinki
UPM Sales Oy, Helsinki
Xerox Oy, Espoo

Jäsenet

A Add Oy Ab, Karjaa
aDigi Oy, Helsinki
Aikamedia Oy, Keuruu
A.J. Mattilan Kirjapaino Oy, Kempele
AKETA Finland Oy, Paippinen
Allone Print Oy, Ulvila
Auraprint Oy, Turku

B Botnia Print Oy Ab, Kokkola

D Dokument-Tarra Oy, Joensuu

E Edita Group Oy, Helsinki
Edita Prima Oy, Helsinki
Er-Pakkaus Oy, Hyllykallio
Eteenpäin Oy, Kotka

F Ferag Nordic Oy, Helsinki
Flexolahti Oy, Lahti
Forsberg Printed Communication Oy Ab, Pietarsaari
Forssan Kirjapaino Oy, Forssa

G GrafCon Oy, Kirkkonummi
Grafitrio Oy, Helsinki

H Haipeli Oy, Oulu
Heidelberg Baltic Finland OÜ,
sivuliike Suomessa, Vantaa
Hilla Group Oyj, Kokkola
Hokkipaino Oy, Salo
Hurttti-Paino Oy, Ulvila
Hämeenlinnan Offset-Kolmio Paino Oy, Hämeenlinna

I Ifolor Oy, Kerava
Ilkka Oyj, Seinäjoki
Ilves-Paino Oy, Hämeenlinna
I-Mediat Oy, Seinäjoki
Informa Oy, Espoo
I-Print Oy, Seinäjoki

J Jaakkoo-Taara Oy, Turku
Joutsen Paino Oy, Lappeenranta

K Kajaanin Offsetpaino Oy, Kajaani
Kaleva Oy, Oulu
Kaleva365 Oy, Oulu
Keskisuomalainen Oyj, Jyväskylä
Keski-Suomen Painotuote Oy, Äänekoski
Keuruskopio Oy, Printek, Keuruu
Kiriprintti Oy, Helsinki
Kirjapaino Antti Välikangas Oy, Kokkola
Kirjapaino Hermes Oy, Tampere

Kirjapaino Markprint Oy, Lahti
Kirjapaino Ässä Oy, Vaajakoski
Kirjapaino Öhrling Oy, Tampere
KM-Paperi Oy, Helsinki

L Lalli Oy, Pori
Lapua-Säätiö sr, Lapua
Latvala-Reilat Oy, Espoo
Lehtisepät Oy, Jyväskylä
LSB Yhtiö Oy, Helsinki
Länsi-Pohjan Kirjapaino Oy, Kemi

M Mail Service Finland Oy, Turku
manroland Nordic Finland Oy, Vantaa
Mariehamns Tryckeri Ab, Maarianhamina
Marva Media Oy, Rauma
Merkopaino Oy, Helsinki

N Nekapaino Oy, Pirkkala
Next Print Oy, Helsinki
Oy Nord Print Ab, Helsinki
Nordic Label Oy Ab, Helsinki

O Offset Ulonen Oy, Tampere
Offsetpaino L. Tuovinen Ky, Kuopio
Offsetpaino Westman Oy, Kotka
Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu

P PackageMedia Oy, Inkeroinen
Paino-Kaarina Oy, Kaarina
Painokaksikko Oy, Helsinki
Painokiila Oy, Nummela
Painotalo Seiska Oy, Iisalmi
Oy Painotalo tt-urex Ab, Porvoo
Painotalo Varteva Oy, Vaasa
Papermark Oy, Hämeenlinna

Papyrus Finland Oy, Vantaa
Pekan Offset Oy, Helsinki
Picaset Oy, Helsinki
PK-paino Oy, Tampere
Pohjolan Palvelut Oy, Oulu
Print&Media Publishing Oy, Espoo
Printmark Oy, Keuruu
PunaMusta Media Oyj, Joensuu
PunaMusta Oy, Joensuu
Pyhäjärvisseudun Paikallislehti Oy, Eura

R Rannikon Lautupaino Oy, Vihanti
Rovaniemen Painatuskeskus Oy,
Rovaniemi

S Sanomalehti Karjalainen Oy, Joensuu
Sanoma Manu Oy, Tampere
Sata-Seri Oy, Rauma
Savilahden Kirjapaino Ky, Mikkeli
Savion Kirjapaino Oy, Kerava
Savon Paino Oy, Varkaus
Scanseri Oy, Helsinki
Oy Silverprint Ab, Sipoo
St Michel Print Oy, Mikkeli
Starcke Oy, Eura
Star-Offset Oy, Helsinki
Suomen Kalenterit Oy, Helsinki
Suomenselän Laminointi Oy PREM, Keuruu
Sälekarin Kirjapaino Oy, Somero

T T. Nieminen Oy, Piispanristi
Taittopalvelu Yliveto Oy, Jyväskylä
Teroteam Oy, Mikkeli
Thales DIS Finland Oy, Vantaa
Tikkurilan Paino Oy, Vantaa
TNprint Oy, Helsinki

T-Print Painotalo Oy, Hyvinkää
Trinket Oy, Helsinki

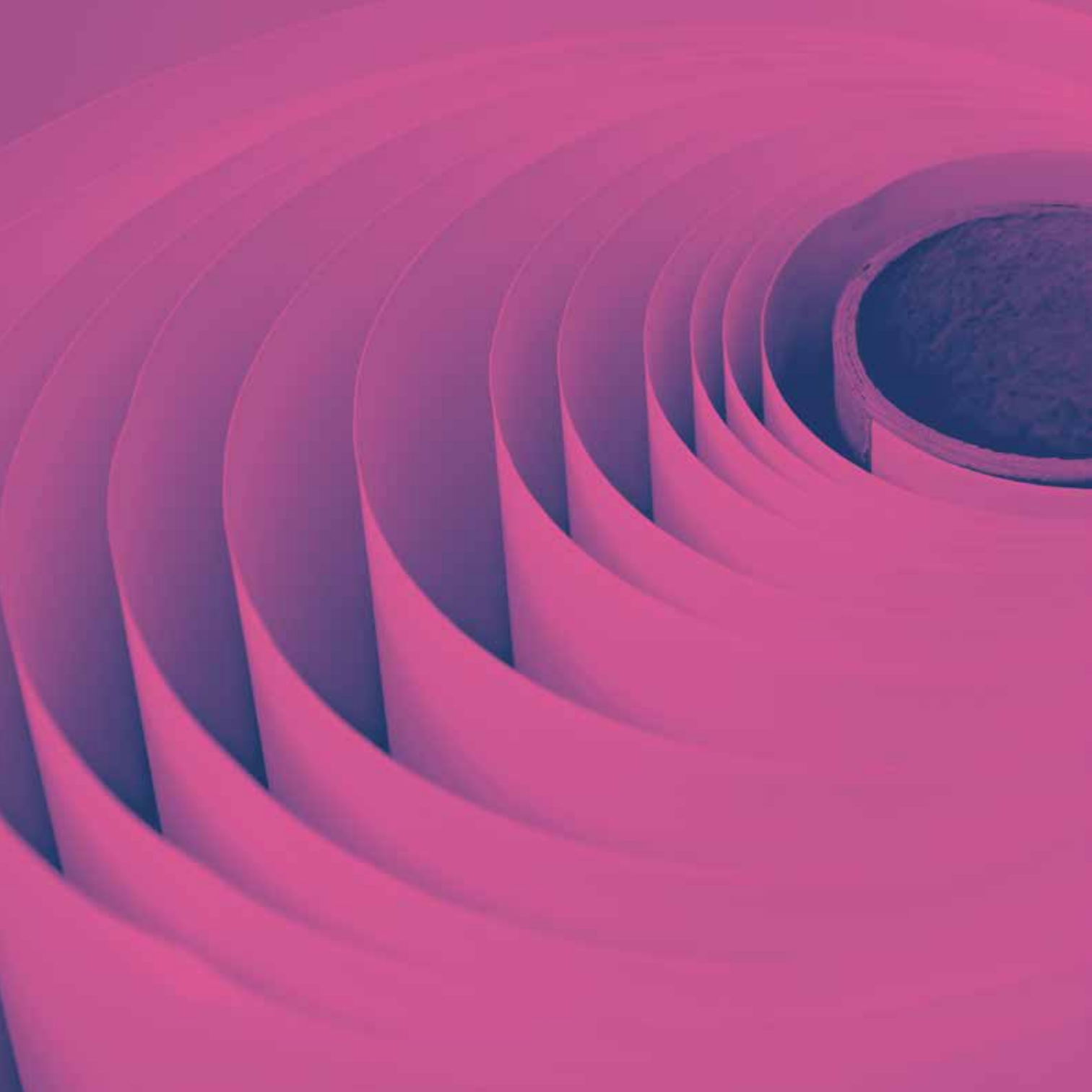
U Unigrafia Oy, Helsinki
UPC Konsultointi Oy, Vaasa
Uutisposti Ky, Imatra

V Viestipaino Oy, Tampere
Vivi Point Oy, Paimio
Vuoliainen Oy, Riihimäki

W Waasa Graphics Ab, Vaasa

X Xeikon Nordic Oy, Vantaa

Ulkoasu: Annukka Ahopalo
Painopaikka: Waasa Graphics Ab

Eteläranta 10, 00130 Helsinki

Annukka Ahopalo, puh. 040 503 1161

annukka.ahopalo@graafinenteollisuus.fi

www.graafinenteollisuus.fi